

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ถนนสุขุมวิท อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ผลของการบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหยที่มีต่อระดับความดันโลหิต
ในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ

หนังสืออ้างอิง
ให้เฉพาะในชั้นเรียน

สุนทรี จิตรีพล

12 9 เม.ย. 2546

163864

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

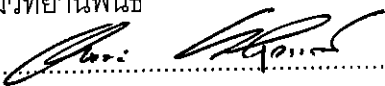
กันยายน 2545

ISBN 974-616-987-4

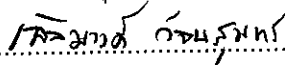
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่า วิทยานิพนธ์
ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

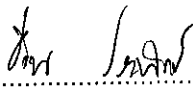
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ดร.อนงค์ วิเศษสุวรรณ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจลิมวงศ์ วัจนสุนทร)

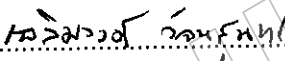
.....กรรมการ

(นายแพทย์ชีวิน ประพันธ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

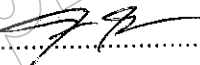
(ดร.อนงค์ วิเศษสุวรรณ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจลิมวงศ์ วัจนสุนทร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล จิตตวร)

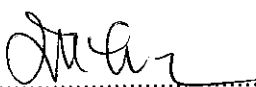
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์)

.....กรรมการ

(นายแพทย์ชีวิน ประพันธ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่.....14.....เดือน.....กันยายน.....พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณา ให้คำปรึกษา และช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ดร.อนงค์ วิเศษสุวรรณ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร และนายแพทย์ชิน ประพันธ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา ตลอดจนการตรวจทานงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณแพทย์หญิงอัญชลี หยงตระกูล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณา และให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์จกขพร พินิจอักษร ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม ที่ช่วยกรุณาให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในการวิจัยอย่างยิ่ง ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

งานวิจัยนี้จะสำเร็จไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความกรุณาจาก นายแพทย์สิงห์ไชย โปรตสภาพร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอ่าวอุดมอำเภอสรรคบุรี พยาบาล เจ้าหน้าที่ ของโรงพยาบาล และผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และที่สำคัญขอขอบคุณ ว่าที่ ร.ต.ภัทธราช รักกลิ่น ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ในเรื่องการติดต่อประสานงาน และการให้คำปรึกษา ในการทำงานวิจัยนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และคำแนะนำต่าง ๆ อีกทั้ง บิดา มารดา และพี่ น้อง ทุกคนในครอบครัว ที่ให้กำลังใจสนับสนุนมาโดยตลอด ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่มีได้เอื้อนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ซึ่งมีส่วนสำคัญให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุนทรี จิตรีพล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนในการทำวิจัยจาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

41921302 : สาขาวิชา : จิตวิทยาการให้คำปรึกษา ; วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา)

คำสำคัญ : การบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหย/ความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ

สุนทร จิตร์พล : ผลของการบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหยที่มีต่อระดับความดันโลหิตในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ (EFFECTS OF AROMATHERAPY ON BLOOD PRESSURE AMONG ESSENTIAL HYPERTENSION PATIENTS) อาจารย์ที่ปรึกษา : อนงค์ วิเศษสุวรรณ Ed.D., เฉลิมวงศ์ วัจนสุนทร Ph.D., ชีวิน ประพันธ์ พบ., 101 หน้า ISBN 974-616-987-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลการบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหยที่มีต่อระดับความดันโลหิตในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ ที่มารับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลอ่าวอุดมอำเภอสัตร์ราชา จำนวน 4 ราย โดยระยะเวลาในการทดลองแบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะดำเนินการหาเส้นฐาน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ระยะดำเนินการทดลอง ใช้เวลา 6 สัปดาห์ และระยะติดตามผล ใช้เวลา 4 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง และข้อมูลทั่วไป น้ำมันหอมระเหยของดอกกระดังงา แบบบันทึกค่าความดันโลหิต และเครื่องวัดความดันโลหิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือการหาขนาดของผล และการใช้อนุกรมเวลาอย่างง่ายของ Tryon ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงมีค่าความดันโลหิตค่าบน และค่าความดันโลหิตค่าล่างในระยะทดลอง ต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงมีค่าความดันโลหิตค่าบน ในระยะติดตามผล แตกต่างจากระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าความดันโลหิตค่าล่างในระยะติดตามผล และระยะก่อนการทดลอง ไม่แตกต่างกัน จำนวน 2 ราย และแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ราย
3. ระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงมีค่าความดันโลหิตค่าบน และค่าความดันโลหิตค่าล่างในระยะทดลอง ต่ำกว่าระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า การบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหย สามารถลดระดับความดันโลหิตได้ทั้งค่าความดันโลหิตค่าบน และความดันโลหิตค่าล่าง โดยเฉพาะค่าความดันโลหิตค่าบน สามารถลดได้ดีกว่าความดันโลหิตค่าล่าง จึงควรนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการรักษาของแพทย์ในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงในระดับปานกลาง

41921302 : MAJOR : COUNSELING PSYCHOLOGY ; M.S. (COUNSELING
PSYCHOLOGY)

KEYWORD : AROMATHERAPY / ESSENTIAL HYPERTENSION

MRS.SUNTARI JITREEPOL : EFFECTS OF AROMATHERAPY ON BLOOD
PRESSURE AMONG ESSENTIAL HYPERTENSION PATIENTS. THESIS ADVISORS :
ANONG WISESSUWAN, Ed. D., CHALERMVONG VAJANASOONTORN, Ph. D.,
CHEVIN PRAPAN M.D., 101 p. ISBN 974-616-987-4

The purpose of this research was to study the effects of aromatherapy on blood pressure among essential hypertension patients. The sample consisted of four essential hypertension patients in out - patient department of Ao - Udom Hospital. The data collection procedure was divided into three phases : the baseline period for 4 weeks, the intervention period for 6 weeks, and the follow-up period for 4 weeks. The researcher used the effect quantity and a simplified time-series analysis to analyze the data.

The results of the study found that

1. Systolic blood pressure and diastolic blood pressure in the intervention period were significantly lower than the baseline period at .01 level.
2. Systolic blood pressures in the baseline period and the follow up period were significantly different at .05 level for all four patients, but diastolic blood pressure in the baseline period and the follow-up period of two patients were significantly different at .05 level while of the other two patients were nonsignificantly different.
3. Systolic blood pressure and diastolic blood pressure in the intervention period were significantly lower than the follow up period at .01 level.

The result of this study showed that aromatherapy could reduce both systolic and diastolic blood pressure especially systolic blood pressure and could be applied to treat mild essential hypertension.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
โรคความดันโลหิตสูง.....	7
ประเภทของความดันโลหิตสูง.....	7
การระบาดและการเกิดโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ.....	8
ภาวะแทรกซ้อนของโรคความดันโลหิตสูง.....	11
การรักษา.....	12
การเผชิญความเครียดของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง.....	17
การเปลี่ยนแปลงของระบบอวัยวะเมื่อเกิดความเครียด.....	18
ปฏิกิริยาตอบสนองทางด้านจิตใจ.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคความดันโลหิตสูง.....	20

การบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหย.....	23
ความเป็นมาของการบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหย.....	23
ความหมายของการบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหย.....	24
ความรู้เรื่องน้ำมันหอมระเหยที่ได้จากพืช.....	26
วิธีการสกัดน้ำมันหอมระเหยที่ได้จากพืชธรรมชาติ.....	26
การใช้น้ำมันหอมระเหยในทางการแพทย์.....	28
วิธีการใช้น้ำมันหอมระเหย.....	29
การบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหยกับวิธีการบำบัดรักษาโรค.....	31
กลไกการดูดซึมน้ำมันหอมระเหยเข้าสู่ร่างกาย.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหย.....	37
แผนการวิจัยแบบหนึ่งกรณี.....	39
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	43
กลุ่มตัวอย่าง.....	43
วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
การเสนอข้อมูล.....	49
4 ผลการวิจัย.....	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	75
สมมติฐานในการวิจัย.....	75
กลุ่มตัวอย่าง.....	75
สรุปผลการทดลอง.....	75
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก.....	90
ภาคผนวก ข.....	94
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	101

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงส่วนผสมของตัวนำพาสูตรต่าง ๆ	30
2 แสดงค่าความดันโลหิตของผู้ป่วยรายที่ 1 ตลอดการทดลองทั้ง 3 ระยะ.....	51
3 ผลการศึกษาผู้ป่วยรายที่ 1	54
4 แสดงขนาดของผลค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตค่าบน ในช่วงดำเนินการทดลองทั้ง 3 ระยะ ของผู้ป่วยรายที่ 1.....	55
5 แสดงขนาดของผลค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตค่าล่าง ในช่วงดำเนินการทดลองทั้ง 3 ระยะ ของผู้ป่วยรายที่ 1.....	56
6 แสดงค่าความดันโลหิตของผู้ป่วยรายที่ 2 ตลอดการทดลองทั้ง 3 ระยะ.....	57
7 ผลการศึกษาผู้ป่วยรายที่ 2	60
8 แสดงขนาดของผลค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตค่าบน ในช่วงดำเนินการทดลองทั้ง 3 ระยะ ของผู้ป่วยรายที่ 2.....	61
9 แสดงขนาดของผลค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตค่าล่าง ในช่วงดำเนินการทดลองทั้ง 3 ระยะ ของผู้ป่วยรายที่ 2.....	62
10 แสดงค่าความดันโลหิตของผู้ป่วยรายที่ 3 ตลอดการทดลองทั้ง 3 ระยะ.....	63
11 ผลการศึกษาผู้ป่วยรายที่ 3	66
12 แสดงขนาดของผลค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตค่าบน ในช่วงดำเนินการทดลองทั้ง 3 ระยะ ของผู้ป่วยรายที่ 3.....	67
13 แสดงขนาดของผลค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตค่าล่าง ในช่วงดำเนินการทดลองทั้ง 3 ระยะ ของผู้ป่วยรายที่ 3.....	68
14 แสดงค่าความดันโลหิตของผู้ป่วยรายที่ 4 ตลอดการทดลองทั้ง 3 ระยะ.....	69
15 ผลการศึกษาผู้ป่วยรายที่ 4	72
16 แสดงขนาดของผลค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตค่าบน ในช่วงดำเนินการทดลองทั้ง 3 ระยะ ของผู้ป่วยรายที่ 4.....	73
17 แสดงขนาดของผลค่าเฉลี่ย ความดันโลหิตค่าล่าง ในช่วงดำเนินการทดลองทั้ง 3 ระยะ ของผู้ป่วยรายที่ 4.....	74

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	แสดงกลไกการเกิดโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ.....	10
2	แผนภูมิการรักษาความดันโลหิตสูง.....	16
3	กรอบแนวความคิดผลของการบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหยเพื่อลดระดับ ความดันโลหิต ในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ.....	34
4	แผนภูมิแสดงผลการวัดความดันโลหิตของผู้ป่วยรายที่ 1.....	53
5	แผนภูมิแสดงผลการวัดความดันโลหิตของผู้ป่วยรายที่ 2.....	59
6	แผนภูมิแสดงผลการวัดความดันโลหิตของผู้ป่วยรายที่ 3.....	65
7	แผนภูมิแสดงผลการวัดความดันโลหิตของผู้ป่วยรายที่ 4.....	71